

DEFENSOR

L E G I S

SUOMEN ASIANAJAJALIITON OIKEUDELLINEN AIKAKAUSKIRJA
FINLANDS ADVOKATFÖRBUNDS JURIDISKA TIDSKRIFT

ERIPAINOS

N:o 5 • 2014

Defensor Legis N:o 5/2014

VENÄJÄN SIVIILIKOODEKSIIN UUDISTUKSET II.¹ KANSAINVÄLINEN YKSITYISOIKEUS

(Die Reformen des russischen Zivilgesetzbuches II.
Internationales Privatrecht)

1. Johdanto

Venäjän siviilioikeuden keskeisen yleislain eli Siviilikoodeksin vuonna 2012 aloitettu uudistaminen on koskenut sen kolmannen osan kansainvälisyksityisoikeudellisia säännöksiä, ja se on toteutettu säätämällä laki 30.9.2013/260-FZ.² Uudistuksessa on pyritty saattamaan lainsäädäntö vastamaan vakiintunutta oikeuskäytäntöä ja siinä on seurattu kansainvälistä käytäntöä ja erityisesti EU:n kansainvälisyksityisoikeudellista lainsäädäntöä.³ Radikaaleimmat muutokset ovat koskeneet muutostuottisääntöjä, joilla on muun muassa vahvistettu lailla 7.5.2013/100-FZ toteutettu ulkomaan-

taloustransaktioita koskevan muotovaatimuksen kumoaminen.⁵ Kansainvälisyksityisoikeudellisten säännösten uudistuksessa on laajennettu lainvalintamahdollisuuksia koskien paitsi sopimusstatuuttin mukaan luettuna osakassopimus, myös vahingon korvausstatuuttia, ja lisäksi on selkeytetty sääntöjä, jotka määräävät sopimukseen sovellettavaa lakia lakiviittauksen puuttuessa. Uudistuksen varsinainen uutuutena voidaan pitää edustusstatuuttia ja sopimuskentekotuottamusta sekä subrogaatiota, kuittausta koskevia säännöksiä. Muutoinkin lailla 30.9.2013/260-FZ on lisätty selkeyttä ja joustavuutta Venäjän kansainväliseen yksityisoikeuteen. Seuraavana esitettävässä tekstissä käsitellään uudistusten

Venäjän kansainvälistä yksityisoikeutta kokonaistulkinnalla.⁶

2. Venäjän kansainvälisen yksityisoikeuden lähtökohdat

Kansainvälistaluoitteisia siviilioikeudellisia suhteita säätelevän Venäjällä kansainvälisen yksityisoikeuden normit sisällä kansainvälisen siviilioikeuden normilla, joiden mukaan niihin voidaan joutua soveltamaan paitsi omaa myös ulkomaan lakia tai kansainvälisen sopimuksen määräyksiä. Kansainvälisyksityisoikeudelliset säännökset, joiden päättämismuoto on määrätä, milloin on sovellettava tuomioistuimvaltion yksityisoikeudelliset (lex fori) ja milloin vieraan valtion yksityisoikeudelliset (lex externi) Venäjän Siviilikoodeksin kolmanteen osan⁷ ja sen säädetyllä lailla 26.11.2001/146-FZ.⁸

Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset on tarkoitettu perustamiseksi, mikä merkitsee, että myös muihin yksityisoikeudellisiin suhteisiin Venäjän kansainvälisen yksityisoikeuden alalla⁹ on sovellettava Venäjän kansainvälisen yksityisoikeuden normit. Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina.¹⁰ Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.^{11,12}

Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden normit sisältävät yleissäännökset (luku 66) sekä liittymäsääntöjä, jotka koskevat fyysisten ja juridisten henkilöiden oikeudellista asen-
(luku 67)¹⁴ sekä varallisuus oikeudellista ja henkilökohtaisia ei-varallisuus oikeudellista suhteita (luku 68)¹⁵. Siviilikoodeksin liittymäsääntö, jotka koskevat fyysisten ja juridisten henkilöiden oikeudellisten

lialuonteisia oikeussuhteita säateleviä normeja. Tällaisia normeja onkin sisällytetty muun muassa leasingia koskeviin sääntöksiin. Venäjän oikeudellisen erikseen säädety kansainvälisluonteista perhe- ja työoikeudellista suhteista. Tähän yhteydessä on tärkeää tuoda esim myös se, ettei Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden normit sisällä kansainvälisen siviilioikeuden säännöksiä, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina.¹⁰ Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.^{11,12}

Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden normit sisältävät yleissäännökset (luku 66) sekä liittymäsääntöjä, jotka koskevat fyysisten ja juridisten henkilöiden oikeudellista asen-
(luku 67)¹⁴ sekä varallisuus oikeudellista ja henkilökohtaisia ei-varallisuus oikeudellista suhteita (luku 68)¹⁵. Siviilikoodeksin liittymäsääntö, jotka koskevat fyysisten ja juridisten henkilöiden oikeudellisten

Defensor Legis N:o 5/2014

¹ Venäjän Siviilikoodeksin uudistuksia on käsitelty DL:n numerossa 6/2013, jossa on esitetty muutokset Siviilikoodeksin ensimmäisen (yleisen) osan yleissääntöksiin (jakso D), joista tärkeimmät koskevat mm. Venäjän siviilioikeuden yleisiä periaatteita siviilioikeudellisia kohteita ja yleisiä rekisteröintivaatimuksia, oikeustoimia, kokouspäätöksiä ja edustusta sekä vanhentumisaikaa. Seuraavina vuosina ovat Siviilikoodeksin yhteisöoikeudellisia säännöksiä koskevat uudistukset (laki 5.5.2014/99-FZ) mukaan luettuna Rooma I (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008) ja Rooma II (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007). Aiheesta ks. mm. *Doroniina, N.G.* Aktualnye problemy mezhdunarodnogo prava. *Zhurnal Rossijskogo prava* 1/2010 ss. 114–126.

² Seuraavina vuosina ovat Siviilikoodeksin yhteisöoikeudellisia säännöksiä koskevat uudistukset (laki 5.5.2014/99-FZ) mukaan luettuna Rooma I (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008) ja Rooma II (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007). Aiheesta ks. mm. *Doroniina, N.G.* Aktualnye problemy mezhdunarodnogo prava. *Zhurnal Rossijskogo prava* 1/2010 ss. 114–126.

³ Seuraavina vuosina ovat Siviilikoodeksin yhteisöoikeudellisia säännöksiä koskevat uudistukset (laki 5.5.2014/99-FZ) mukaan luettuna Rooma I (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008) ja Rooma II (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007). Aiheesta ks. mm. *Doroniina, N.G.* Aktualnye problemy mezhdunarodnogo prava. *Zhurnal Rossijskogo prava* 1/2010 ss. 114–126.

⁴ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

⁵ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset on tarkoitettu perustamiseksi, mikä merkitsee, että myös muihin yksityisoikeudellisiin suhteisiin Venäjän kansainvälisen yksityisoikeuden alalla on sovellettava Venäjän kansainvälisen yksityisoikeuden normit.

⁶ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

⁷ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

⁸ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

⁹ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

¹⁰ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

¹¹ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

¹² Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

¹³ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

¹⁴ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

¹⁵ Siviilikoodeksin kolmannen osan kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset, joita venäläiset oikeusopeissa ei oikeastaan pidetä kansainvälisen yksityisoikeuteen kuuluvina. Venäjän oikeudenneon on sisällytetty siviiliprozessioikeudellisiin sääntöihin.

alkuperäisen velkojan ja uuden velkojan väliseen suhteeseen, ellei laista tai astianhaarojen kokonaisuudesta johdu toisin. Tämä sääntö ei kuitenkaan koske velallisen ja uuden velkojan välisten suhteiden osalta sen lain velallista suojaavia säännöksiä, jota on sovellettava velallisen ja alkuperäisen velkojan väliseen veloitteeseen.

Yksipuolisia oikeustoimia koskevan Siviilikoodeksin kansainvälisysoikeudellisen säännöksen (1217 art.) mukaan tällaisista oikeustoimista (muun muassa lahjasta tai valtuutuksesta) syntyviin veloitteisiin sovelletaan, ellei laista, oikeustoimen ehdoista tai olemuksesta taikka asianhaarojen kokonaisuudesta johdu ilmeisesti toisin, sen valtion oikeutta, jossa on tällaisiin veloitteisiin sitoutuvan osapuolen kotipaikka tai jossa pääasiallinen toimipaikka oli oikeustoimen tekoajalla.

Koronmaksua koskeviin suhteisiin sovelletaan vasta laista säädetyn Siviilikoodeksin säännöksen (1218 art.) mukaan rahavelvoitteissa maksettavan koron perimisen perusteet, laskemisjärjestys ja määrä määrättyvät sen valtion oikeuden mukaan, jota sovellettava vastaavanlaisen veloitteeseen.

Siviilikoodeksin liittymäsäännöksen, joka määrittää sovellettavan lain velvoitteen lakkaamisen kuittauksella⁵⁰ (1217² art.), mukaan tämä määräytyy sen lain mukaisesti, jota on sovellettava vastaavan synnyttäneeseen suhteeseen. Sopimukseen perustuva kuitaus puolestaan määräytyy Siviilikoodeksin sopimusstatuutissääntöjen mukaan eli lakivittauksen ja tämän puuttuessa läheisimmän liittymän mukaan.

Kansainvälisuhteisiin perintösuhteisiin sovellettavaa oikeutta koskevan Siviilikoodeksin säännökseen (1224 art.) sisältyvät perintöstatuutissääntö-

5 Perintösuhteisiin sovellettava laki

Kansainvälisuhteisiin perintösuhteisiin sovellettavaa oikeutta koskevan Siviilikoodeksin säännökseen (1224 art.) sisältyvät perintöstatuutissään-

sovelletaan Siviilikoodeksin (1223.1 art.) mukaan sen valtion oikeutta, jossa rikastuminen on tapahtunut. Lisäksi perusteetonta rikastumista koskevasa Siviilikoodeksin liittymäsäännöksessä on säädetty, että jos perusteettoman rikastumisen syntyminen on liittynyt olemassa olevaan tai oletettuun oikeussuhteeseen, on sovellettava sen valtion oikeutta, jonka toimivaltaan tämä oikeussuhde kuuluu tai olisi voinut kuulua (1223.2 art.).

4.6.3 Muut velvoitestatuutin alaan kuuluvat säännöt

Muut Siviilikoodeksissa säädettyyn kansainväliseen yksityisoikeuteen kuuluvat velvoitestatuutissäännöt koskevat saamisen siirtoa (1216 art.) ja lakiin perustuvaa velkajanoikeuksien toiselle henkilölle siirtymistä (1216¹ art.) sekä yksipuolisia oikeustoimia (1217 art.), koronmaksua (1218 art.) ja kuittausta (1217² art.).

Saamisen siirtoon⁴⁸ sovellettavan lain määrittävän Siviilikoodeksin säännöksen (1216 art.) mukaan alkuperäisen ja uuden velkojan saamisen luovutus- ja koskevaan välipuheeseen sovellettava laki määräytyy Siviilikoodeksin sopimusstatuutissääntöjen mukaan eli lakivittauksen ja tämän puuttuessa läheisimmän liittymän mukaan. Sellaiset kysymykset kuin saamisen luovutuksen sallittavuus ja uuden velkojan ja velallisen väliset suhteet sekä ehdot, joiden vallitessa uusi velkoja voi esittää tämän saamisen velalliselle, samoin kuin kysymys velallisen velvoitteen asianmukaisesta täyttämisestä, ratkaistaan Siviilikoodeksin (1216.2 art.) mukaan sen oikeuden mukaisesti, jota sovelletaan luovutuksen kohteena olevaan saamiseen.

Lakiin perustuvaa velkajanoikeuksien toiselle henkilölle siirtymistä koskevan Siviilikoodeksin liittymäsäännöksen (1216¹ art.) mukaan tapauksessa, jolloin kolmas henkilö suorittaa velkojan velalliseen kohdistuvat vaatimukset, lakiin perustuva velkajanoikeuksien siirtyminen tälle kolmannelle henkilölle (uudelle velkojalle)⁴⁹ eli subrogaatio määräytyy sen lain mukaan, jota on sovellettava

voimittuun kuluu tai muuta velvoitestatuutin alaan kuuluvat säännöt

toimittuun kuluu tai muuta velvoitestatuutin alaan kuuluvat säännöt

toimittuun kuluu tai muuta velvoitestatuutin alaan kuuluvat säännöt

toimittuun kuluu tai muuta velvoitestatuutin alaan kuuluvat säännöt

toimittuun kuluu tai muuta velvoitestatuutin alaan kuuluvat säännöt

⁵⁰ Ks. Siviilikoodeksin 410–412 artiklat sekä *Orlov* (2001) s. 562–565.

⁵¹ Nämä säännöt vastaavat käytännöllisesti katsoen sitä, mitä on määrätty Suomen ja Venäjän (Neuvostoliiton) välisessä oikeussuoja- ja oikeusapupöytäkirjassa (SopS 48/80). Tämän sopimuksen mukaan kummankin maan kansalaisille on myönnetty perintöasioissa kotimaiskohtelu eli kansallistregiimi. Aiheesta ks. *Norros* (2010) ss. 298–300.